

ՄԷՇՄՈՒԹԷ

مجموعه اخبار
اداره خانه سی باک اوغلا حیدر کیرده نومرو 75

MEDJIMOUA-I-AHBAZ
JOURNAL QUOTIDIEN
Bureau. 65 Grand'Rue de Péra

Մէնէլիլի բէշին 120. — 6 այլուղը 60.
Մէնէլիլի բոսթա իւնիւթի 30. — Ճէհիր
բոսթա 80 զրուշ տըր.
Տէրճ խիլէճէք իւնիւթ իշին այրընա
բաղարըզ օլունուր.
Ղազէթաւա միւթէալլիդ խուսուսաթ
իշին 80 լիւթիւն, միւրաճաթ օլունա.

Իտարէթանէմիդ Պէյողունտա ճատտէյի քէպիրտէ թապսիմ՝ ճիվարրնտա Նօ. 65

ԱՍԻՍԻՆԷ 1 ՄԱՅԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ

ԵՒ ԲԵՆՈՒՆ ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եկեղեցական և ուսումնական վիճաբանութիւնը միշտ օգտակար են եթէ բուն նպատակէն չխեղին։ Այս տեսակէտով յուսամբ թէ մեր ընթերցողը ալ չեն դժկամակիր երբ այս գաղափարով կուգամ դարձեալ քոյր բառին նշանակութեան և գործածութեան վրայ տուած մեկնութեանն նկատմամբ խօսիլ, և կանխաւ կիմացնեմ որ ոչ թէ Գաւառացիին իբր ընդդիմաբան ըլլալու, այլ միայն վիճարանութեան առարկայ եղող այն խնդիրն աւելի լուսաւորելու դիտմամբ այս յօդուածիս ձեւնարկած եմ։ Արդէն այս ուսումնական վիճաբանութիւնն աւարտած չենք կրնար համարիլ, կարեւոր ուսումնասիրութիւն մըն ալ պիտի հրատարակուի Պատկեր Հանդիսին մէջ, որուն նըսկատմամբ կարծիք չեմ կրնար յայտնել, թէպէտեւ ի լոյս եկեթ գիտեմ այն ո՛չ միայն ցուցումներն, որոնց վրայ ծանրացած է յարգոյ Յօդուածագիրը։

Մանօթ է ընթերցողացս Բնօրին նըկատմամբ հիւրընկալութեան մէջ հըրատարակեալ թեր ու դէմ յօդուածները։ մենք բաւականէն ալ աւելի ուշացանք Գաւառացիին Մէմուայը Ախպարի 2348 թիւին մէջ հրատարակած յօդուածին պատասխանելու, որոյ մէկէ աւելի կէտերն ո՛չ հիմնական և ո՛չ ալ ճիշտ գտած էինք։

—Մեր Բնօրին տուած մեկնութեան ճշտութեան և հաւանականութեան նըկատմամբ ունենք հաստատուն կռուան մը։ Առաք. Սահմանդը, Ը գրքին մէջ նշանակուած Պատարագին սա կտորն. ահա բնագիրը։

«Երկու ի սարկաւազացն աստի և անտի սեղանոյն կալցեն քոյր ի պղնձի թիթեղանց կամ ի փետրոյ սիրամարգի կամի քոյր, եւ համարարոյն քոյրսն զմանր մանր անամիկն» որ թողիցին, զի զի ի քաժանիւն անմանիցին։

—Զմեհասկնար թէ ինչո՞ւ Գաւառացին այսչափ ընդդիմութիւն կը ցուցնէ այս հաւանական մանաւանդ թէ գրեթէ ստոյգ ճշմարտութեան և մեկնութեան։ Եթէ կը կարծէ թէ այսու եկեղեցական արարողութիւնք իրենցյարգը կը կորսնցընեն, չվախնայ բնաւ։ Ինչու որ այսու ոչ միայն իրենցյարգը չեն կորուսաներ, այլ ընդհակառակն աւելի կը բարձրանան, ըստ որում այսու կը հաստատուի անոնց հնութիւնն։ Որովհետեւ եթէ մանր քննենք եկեղեցական արարողութեանց վերաբերեալ ամէն բան կը տեսնենք թէ որչափ հին այնչափ սովորական, աւանդին կենաց մէջ գործածուած իրեր կամ սովորոյթներ են, որոնք առ տակաւ տակաւ փոփոխելով և կամ սովորութեանէ ելելով մնացած են միայն եկեղեցական արարողութեանց, սովորութեանց մէջ։ Ո՞վ չգիտէր թէ Ս. Խորհրդոյ «Մաղղմայն» և «Բաժակն» նախնական պարզ հասարակ սկիզբաւ և «գաւաթ» են. ո՞վ կը տարակուսի թէ մեր այժմու եկեղեցական արարողական զգեստներն հին ժամանակուան հասարակ սովորական գործածութեան զգեստներն են. ստուգելու նորալուր է՝ ըսելով թէ մեր այժմու «Վալիսան» հին ժամանակ քանակացիք գլխու ծածկոյթ էր։ Սակայն մէկուն մտքէն անցած չէր մտաւածել իսկ թէ այսպէս եկեղեցական արարողութեանց, սպասուց նախնականը հետագայով քննել և վերջապէս հիմնական գաղափարէն տարբեր սեկնութիւն մը տալ «անվայել բան ըլլայ, թէ այսու խորհրդոց նշանակութիւնը կիցնայ» և այլն և այլն։

Մասնաւորեմ խօսքս նկատմամբ քոյրսն, Զմե գիտեր թէ ինչպէս մեր ընդդիմադիր Յօդուածագիրը վճիռ կ'արձակէ թէ որովհետեւ լսուած չէ երբեք գաւառաց մէջ ճանճալանը և հովհարը քոյր կոչել, ուրեմն «քոյր» ճանճ վանել չի կրնար երբեք նշանակել, թէ ասոր նշանակութիւնն այլ է և այլն։ Նախնաց բառերուն նշանակութիւնը փնտրենք նախ իրենց քով։ Բնօրին կը նշանակէ մանր կամ միջակ թողոյող անամիկներ վանել, վնասել։ Այսպէս ալ վերոյիշեալ Առաք. Սահմանդը, Ը գրքին պատարագին մէջ նշանակուած, Բայց ի մէջ այլցոյնքն միայն Ագաթանգեղոսայ այն տեղն ուր կ'ըսուի. «Ո՛վ կարեն լուսի կամ ճանճ քոյր ի տանէ պատօնէիցն իւրեանց», Վկայութիւն բերենք նաև Եփեսոսի այն խօսքն ուր կ'ըսէ «նստէր Աբրահամ և քոյր զԹողոսն»։ Բայց թէ ինչո՞ւ հասարակ գործածութեան մէջ քչել այս նշանակութեամբ չի գործածուիր, յարմար կը համարիմ յառաջ բերել բազմաձևութիւնը. Յովս. Գալթեա նին, Վիեննական Միութարեանին այս նիւթիս նկատմամբ ըսածը, զոր Վիեննա եղած ժամանակ ընդօրինակած պահած ունիմ քովս։ Ուրիշ լեզուներէն աւելի մեր մէջ հինքը փոյթ տարած են կարելի եղածին չափ քրիստոնէական կրօնի վերաբերեալ իրաց և պաշտամանց անունները հասարակ գործածութենէ հանել, և թողուլ գրեթէ քրիստոնէական պիտոյից յատուկ. այսպէս «սարկաւազ», որ պարզապէս սպասուոր [minister] կը նշանակէ, դադարած է ուրիշ բան նշանակելէ, բայց եթէ աստուածային դերութեամբ հաստատուած կարգին երրորդ աստիճանը կրողը. այսպէս «սկիհ», որն որ ըստ ինքեան առ հասարակ բաժակ կամ ըմպանակ կը նշանակէ՝ նոյնպէս «Մաղղմայ» որն որ առ հասարակ պնակ կը նշանակէր»։

Ասկէ աւելին աւելորդ կը համարիմ քոյրսն բառական նշանակութեան նկատմամբ։ Բայց այսու խնդիրը չի լինար. Գաւառացին բազմաթիւ առարկութիւններ կ'ընէ նկատմամբ քոյրսն իբր ճանճ-ճաւան գործածութեան։ Ասոնց ամէնուն ալ տեղ է կարծեմ պատասխանել։ Ահա իր առարկութիւնները։

«Կ'ըսենք թէ ոչ երբեք քոյրսն գործի են յատկացեալ վանելու համար օդոյ մէջ գտնուած ճանճիկները...»

«Նախ» որովհետեւ միջուկ վանելու յարմար գործի չեն. ի սկզբանէ արարածոց մինչեւ ցայսօր ոչ ուրուք մտքէ անցեր է պղնձի կամ արծաթի կտրակ գործիքներով ճանճ վանելու կամ հովաքելու...»

«Երկրորդ» եթէ քոյրսն կարգման բուն նպատակը և նշանակութիւնը ըլլար ճանճիկները վանել, պէտք էր անմիջապէս Ս. Մարմնոյ և Արեան վրայ ցնցել անդադար մինչեւ ցվելը...»

«Երրորդ» տաք երկիրներու աւելի յարմար են քոյրսները, ուստի պէտք չկայ ցուրտ երկիրները և ձմեռ ժամանակ և քարուն ու աշունը գործածել ճանճներուն հետքը անգամ չերեւցած ժամանակ...»

«Չորրորդ» ի՞նչ հարկ կարաւ ի յարգանս Ս. Խորհրդոյ բոժոժներով զարդարել ճանճալանները, և անպատճառ Սերովբէից ձեւ տալ անոնց...»

«Հինգերորդ» եկեղեցոյ դաս դաս պաշտօնէից մէջ... կարգացուած է երբեք կամ լսուած է ուրեք նաև կարգ մը ճանճալան հովանիներու...»

«Վեցերորդ» եթէ քոյրսն նպատակն Պր. Արեան պնակին համեմատ ըլլար պէտք էր յայնժամ միայն Ս. Պատարագի ատեն, և այն ալ առէք կերէքն վերջ անդադար ցնցել... սակայն Պր. Արեան եթէ լաւ մ'ուսումնասիրէ Ագգապին Մաշտոցները, Տօնացոյցները... կը տեսնէ որ ամէն եկեղեցական հանգիստութեանց մէջ միւս սրբազան սպասուց հետ քոյրսներուն ևս անպատճառ դնուելը կը հրամայեն...»

Տեսնենք թէ ինչ գործիքն ունին այս առարկութիւնները։

Առաջին ցուցումն կարծենք «Յոյժ ցոյցանէ, ոչինչ ցոյցանէ»։ Ըսողները թէ քոյրսն սկզբնական պաշտօնն էր ճանճ վանել, չեն հասկընար այն քոյրսն որ այսօր ի գործածութեան է, այն ինչ որ է այսօր, այլ կը հասկնան այն ինչ որ հի երբեմն, որ է ըսել իր սկզբնական վիճակին մէջ։ Միծաղական չէ՞ր միթէ ըսելը թէ լատին քանանայից բազմութիւններն ոչ երբեք են սրբիչ քրտանց, արտասուաց և այլ պիտոյից ի Ս. Խորհրդեան, այս պատճառաւ որ «ի սկզբանէ արարածոց մինչեւ ցայսօր ոչ ուրուք մտքէ անցեր է» կարծի, թանձր նիւթով, և կամ (որ ի նմին աստիճանի է) ամենազնիւ և ամենաթանկագին կերպաներով, ոսկեթել ոսկեհիւս ատլաններով իւր քրտինքը կամ արտասուքն ու անօթները սրբել և այլն։ Եւ այս ինչո՞ւ. որովհետեւ գիտենք թէ այսօրուան կարծի, թանձր նիւթերէ, կամ թանկագին կերպաներէ և ատլանէ շինուած բազմութիւններն. ատեն

նօք քանանային քով գտնուած պարզ կտաւէ թաշկինակը կամ սրբիչն էր, զորս ըստ պիտոյից ի ժամ խորհրդեան կը գործածէին. — Մենք կ'ըսենք թէ որովհետեւ քոյրսն սկզբնապէս այն գործիք էին որովք ի ժամ խորհրդեան օդոյ մէջ թռչտող մանր անասնիկները կը վանէին, ուստի չէին ի հնումն այնպէս, ինչպէս այժմ. այլ (ինչպէս վերը Առաքելական Սահմանդը, Ը գրքին մէջէն մեր ընդօրինակածէն կը տեսնուի) «ի փետրոյ սիրամարգի կամ ի քոյրսն», որ կամաց կամաց փոխուած և այսօրուան վիճակին հասած է։ «Ի պղնձի թիթեղանց» հաւանականագոյնս վերջէն եղած յաւելուած մըն է (հայ կամ նոյն իսկ է յոյն ընդօրինակողն մը կողմանէ, թէև որոշ բան մը չեմ կրնար ըսել)։

ՅՈՎ. Յ. ԱՄԱՆ
(Շարունակելի)

Բաթրիդ Բիւթպէթլու Խորէն Ա. չըգեան էֆ. հաղրէթլիլի էվլէթի կիւն սէրասքէր բայա հաղրէթլէլիին Պէշիթաշտա քալին գօնադարձա կիտրէք, բայաի միւշա Բիւթլէյ հաղրէթլիլի իւ միւշաթթ իթմիլէր տիր։

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Խսկէնտէրեէ, 10 մայիս. — Ֆրանգֆորթտաքի Ռօշիտ պանդասընըն ֆիրա իտէն վէզնէտարը Բիւտօլֆ Եալէր՝ Բամէտէ պիր օթէլտէ թէվլգըֆ օլունմաշ տուր։

Սօֆիա 11. — Օսմանլը գօմիսըրիկի պաշ քեաթիպի Ռէշիտ պէյ Տէրիսատէթտէն պու կիւն ամլտէթ իթմիլ տիր։

Ֆրանսա Ժէնէրալ դօնօյօսու Մ. Լանէլ՝ պու կիւն Տէրիսատէթթաթիլիլ Բարիսէ հալէթթի իթմիլ օլմաղլէ, պիլճիլմէ բօլիթիպ մէմուրալը վէլարիճիլէ միւտիլիէթ ի սըրքիաթիպի ումուսիսի՝ Բէսմի թէլէթի իլֆա իթմէք իւզրէ տէմիր Եօլ ըսթիսիօնուա աղիմէթ իթմիլէր տիր։

Բէթրէսպուրկ 11. — Ժէնէրալ Կրէսէր վէֆաթ իթմիլ։

Կրանտիւգ Միշլ Նիգօլայէվիլին մանէթի էրքեանընտան Ժէնէրալ Պարանօֆ՝ տէրի ալթընտան իտիլէն պիր իհիթիպանտան միւթէթսիլէն վէֆաթ իթմիլ տիր։

Բէթրէսպուրկ 11. — Շուրաի տէվլէթ՝ Եհնուտիլէրին հուգուգը ինթիլիապիլէթէ սալիք պուլունտուգլարը չէհիրլէր իշին գալանիլի ճէտիտէի գապուլ իթմիլ տիր։

Բօմա 11. — Տէրիսատէթթ օնֆիրի սապըգ պարօն Պանըն՝ խարիճիլէ նէղարէթիլէն նապը թիլիպուրա դաղէթասը թարաֆընտան թէքդիպ

օլունուպ, Մէսաճէրօ զազէթասը-
նըն զաննընա կէօրէ, Մ. Պրին՝ իշ-
պու մէմուրիեթէ նասպ օլունաճազ
իմիշ:

Շուեու պուլան պիր հապատիսէ
կէօրէ, Մ. Ճիօլիթիթի՝ էօհտէլէրին-
տէ պուլունան նէգարէթլէրինու
գալմալարընը Մ. Րուսինի իլէ Մ.
Քիմիրիէ թէթլիթ իմիշ իսէ տէ:
պու թէթլիթ իտտ օլունաճազ տուր
Մ. Պրին՝ խարիճիե նէգարէթլիթ
գապուլ իտէճէթ իմիշ:

Բարիս 11. - Բալաշօլուն թէվզըֆ
օլունաճազ յօգանթանըն սահիպի
Վէրի վէֆաթ իմիշ:

Պէրլին 11. - Միւթէվէֆա Ալմա-
նիա իմթէրաթօրու Ալինճի Վիլհէլմին
զիքրի նամընա օլմագ իւզրէ Հիֆ-
հալվէնտէ իւթըի մուգարրէր պու-
լունան հէթէլին թէմէլ թալընըն
վազը իւթի՝ տիւն էօլլէտէն սօնրա
բըէնա ալ Շուալարսպուրկ Բօտօլթաթ
թալարֆրնտան իճրա գըլընմըշ, վէ
պու էսնատէ Ալմանիանըն միւթթէ-
լիթ ճիլհէթլէրինտէն կէլէն բէթ չօգ-
քիլի հազըր պուլունմուշ տուր:

Մ. Ճիօլիթիթի՝ ումուրը մալիե
բըօկրամընտա աքըրի պիւստէսինին
թէնգիհաթ իճրասը միւթթիւթա
թէսատիւթ իտէճէլինի տէրմիւթան
լիլէտիլթէն սօնրա, տէվալիլի սալի-
րէ մէսարիֆաթընճա իճրա թա-
սարուֆաթ սուրէթիլլէ պիւստէտէ
թէվազիւն հուսուլի մէմուլ պու-
լունաճազունու պէնան իլլէմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Պրուստա ազիմէթլէրինի եազմը
օլտուղոմուզ բըէնա վէ բըէնաէս ալ
Մէյնիկէն հազարաթը՝ էվլէլէի
կիւն, բէթիլլէրի պուլունան Ալմա-
նիա սէֆիլինին քէրիմէլէրի վէ սէ-
ֆարէթ պաշ թէրճէմանը, միհման.
տարալըր վէ մաեթի մէվճուտէլէ,
սիլլէ պէրապէր էվլէլէի կիւն Տէ-
րիսատէթէ ավտէթ իթմիլլէր տիր:

Միւլարիլլէյիւմա հազարաթընա,
Մուտանիաեա մուվալարլէթլէրինտէ
վէ Պրուստա պուլունաճազըն-
տա ֆէվզէլատէ իհթիւրամաթ վէ իլ-
թիֆաթ կէօթլէրիմիշ, վէ վալիլի
վիլաեթ Միւնիլ բաշա հազրէթլէ-
րի ճանիպիտէն զիեաթէթ քէլիտէ
պուլունմուշ, վէ քէնտիլլէրի շէհրի
մէգըրուլն շալեանը թէմաշա մա-
հէլլէրինի սէյր ու սէյեահաթլէ,
մէմուլն գալմալար տըր:

— Սապըգ Իրան սէֆիլի Միլղա
Մօհօլին խանըն ֆաթիլեաթը էֆրա-
տը եազընտա թէհրանա կիտէճէ-
կիւնտէն, միւլարիլլէյիլն իսթէնեա-
տա քեալին սահիլանէսինտէքի
մէֆրուշաթ վէ գալլըշալարըն կէլէ-
ճէթ բազար կիւնիւ էօլլէտէն սօնրա
պիլմիւզարտէ ֆիլուլթ օլունաճա-
զը իշիտիլմիշ տիր:

— Բէյթէր Լօյտ զազէթասընըն պէ-
նանընա կէօրէ, Պուլկարիսթան մէճ-
լիսի միւտիւրանընըն գարարը իւզէ-
րինէ Մ. Սթամպուլօֆ թարաֆըն-
տան թուլնա պօլունաթը իման ըիա-
սէթլէրինէ վէրիլէն էմրաէ, Կակարին
նամ սէյրի սէֆալին գուլթանիսալը
նա մէնսու պ վարօրլարըն թուլնա

իմանարընա ուղարմապընա միւսա-
տէ իտիլմէմէսի էմր ու իշար գը-
լընմըշ տըր:

— Օսմանը պանգապըն Բօրսալիտ
շիւպէ միւտիլի Մ. Հիքս Գահիլէ
շիւպէսի միւտիլի սանիլիլինէ, վէ
շիւպէի մէգըրուլն միւտիլի սանիլի
Գօրսալիտ շիւպէսի միւտիլիլինէ
պիլմիլլէրին պէնալիլլէրի իճրա գը-
լընմըշ տըր: Պուլկարիսթան
էֆրաթ Գօնիա շիւպէսի միւտիլիլ-
լինէ վէ շիւպէի մէգըրուլն միւտիլի
Մ. Եարը Գօրէ էտիլլէն շիւպէսի
միւտիլիլինէ իմիշ նազլ ու թալեին
գըլընմըշ տըր:

— Տէրիսատէթ ըրիւթըմարընըն
ամէլեաթը ինչալիլլէսինէ պաշան-
մագ իւզրէ լիւզու մի օլուն ալէաթ
վէ էտէվաթ միւտանընտա իքի ատէտ
թարազ վաթօրու տալի էվթօրա-
տան սաթըն ալընդ, Տէրիսատէ-
թէ կէթլէրիլլէրի կիւլի, պիւր թա-
րազ վաթօրու իլէ պիւր դաշ ատէտ
ճէսիմ տուպաեա տաշա լիւզու
կէօրիլլէլլէրէ, թէրսանէի ամիլլէտէ
մէվճուտ թարազ վաթօրալարըլա
տուպալարտան լիւզու մի գուտարը
մէգըրուլը ըրիլլէմ գուլթանիսալը
թարաֆընտան քիւրա իլէ թուլթուլ-
մագ իւզրէ, էվլէլլէրի կիւն իքի միւ-
հէնտիւ իլէ պիւր թէրճէման թէր-
սանէի ամիլլէրէ կիտէլլէթ, մէվճուտ
թարազ վաթօրալարըլա տուպալարը
կէօգտէն կէլիլլէրիլլէր տիր:

ՍԱՐԲԱՅԻՅԷ

Մ. Լէօն իլէ Ալարեան Անտոն
էֆիլին լաիհաալըն թէտգիլլէ մէ-
մուր օլուն գօմիսիօնը ալիճէ պազը
մատտէլէրին իսթիլլաշը զըմընտա
միւմալլէյիլմանըն մէգըրուլը գօմի-
սիօնա տալլէթ օլունաճազըն եա-
զըլմըշ իտի:

Իսթիլլաշ օլունան մատտէլէր
հազընտա մալիւմաթը լալլմէ ա-
լընտըգտան սօնրա, Օսմանը պան-
գապը միւտիլի Սըր էտիլլէր Վիսօրնթ
ճէնապլէրի՝ գօմիսիօնու տիւնքի
կիւն վուգու պուլան իճթիւմալնտէ

հազըր պուլունմագ իւզրէ տալլէթ
օլունմուշ իսէ տէ, միւմալլէյիլ, ա-
թըպալանըն թալմիլլէսի իւզէրինէ
իզմիր վէ Բիլլէ թարաֆլարընա կիթ-
մէթ իւզրէ պուլունաճազընտան
սօլաեթ արզը մազլէթ իլլէմիշ, վէ ֆա-
գաթ կէլլէճէթ չարլէնպիս կիւնիւ.
Իսթանպուլ ալալէթ իտէճէլինտէն,
հիւքիւմէթի Սէնիլլէնին էմրինէ
հազըր պուլունաճազընը վատ իթ-
միշ տիր: Պուլունա իւզէրինէ միւմալ-
լէյիլ Սըր էտիլլէր Վիսօրնթ՝ էվլէլ-
լէ կիւն սատարազամ հազրէթլէրի.
նին նէգրինէ կիտէլլէթ, մէսարիֆ
նազըրը Զիւհտի բաշա հազրէթլէրի
լիլէ մալիլէնալըրը նազիլլէ էֆ. հազ-
րէթլէրի հազըր պուլունաճազընը
հալտէ, լաիհաի մէգըրուլն հազըն-
տա իսթիլլաշ պուլունմագ պազը
մալիւմաթը իթա իլլէմիշ տիր:

Լէվանթ Հէրալտ զազէթասընըն
պէնանընա կէօրէ, գօմիսիօնը ալիլի
մէգըրուլ՝ տիւնքի կիւն մագպաթա-
սընը թանգիմ վէ մագաթը Սատրա-
զամիլլէ թագաթիմ իթմիշ տիր:

Գօմիսիօնը ալիլի մէգըրուլ տիւն-
քի կիւն սատարազամ հազրէթլէրի-
նին թաշթըր իրեաթէթլէրինտէ, մէս-
արիֆ նազըրը վէ ըուսու մալլէ էմրին
բաշալար հազարաթըլլա մալիլլէ
նազըրը նազիլլէ, վէ իսթիլլէի խա-
սաի Շահանէ նազըրը Բօրթուլալ
Միլթալլէ էֆ. իլէր վէ նաֆիա նազը-
րը թէվլիլլէ բաշա հազարաթընտան
միւրէքէպ պուլունաճազըն հալտէ,
ալլաթը իճթիւմալ իլէ իճրաի միւզա-
քէրաթ իթմիշ տիր:

Բարիս պօրթալարտան ալընան թէ-
լէկրաֆնամէլլէրտէ, Օսմանը թաշ-
վիլաթընա ֆէվլէլլատէ ըաղպէթ
կէօթլէրիլլէթաթ պուլունաճազըն ճի-
հէթլէ, թաշվիլաթը մէգըրուլն ֆի-
եաթընըն կիւնտէն կիւնէ իսթիլ-
գօլմագտա օլտուղու պիլաթիլլէրի
տիր:

ՏՐ. ՎՈՒԼԳՈՎԻՉԻՆ ԳՈՐԻԼԼԻՐԻ
ԻԻՉԻԵՆՃԻԻ ՄՈՒՀԱԲԷՄԷ
(2368 նիւմէրօտան տէվամ)

Իշպու մուհաթէմէ ապրիլ 22տէ
իճրա իտիլլիպ, հէյեթթի մահաթէմէ,
իլլէ մուհաթէմէլէրտէ օլտուղու կի-
պի թէլլէրի իտիլլիպ, վէ բէթ չօգ-
սալիլլէն հազըր պուլունմուշ տուր:
Մուհաթէմէն սաաթ 6 պուլունագ-
տա պաշլանըլլալ, բէյիս պէյ շա-
հիալլէրին իսթիւմարնա տէվամ օլուն-
աճազընը պիլաթիլլէր տիր:

Իլլէ տէֆա Եօրիլլին օղու Նիգ-
լի չաղըլլըշ, մէրզուլ, Գալգանտէ-
լէլլի օլտուղունու վէ հէլլաճը օ-
լուպ, Գալմաթ-բաշատա Սօգրաթըն
պօսթանընտա իգամէթ իթիլլէրինի,
վէ Մէրճանը թանըր իսէ տէ, Խըրի-
թօեու թանըմաթընը, ֆաղաթ
Մէրճան իլլէ ալալ միւնասիպէթի
օլմալը իտուկիլլի, վէ անըն օղու-
նու տալիլ թանըր իսէ տէ, պիլլիլ-
տէ կէօրմէմիշ իտուկիլլի, վէ Մէր-
ճանըն իլլի օլուպ օլմաթընը, վէ
նէրէտէ եաթըլալ գալլաթընը պիլ-
մէթիլլին, վէ քէնտի օտալարընա
իքի տէֆա կէլիլլէրինի, ֆաղաթ
էյի եա ֆէնա տէլմ օլտուղունու
պիլմէթիլլինի տէրմիւթան իլլէմիշ
տիր:

Բէյիս. — Լաքին սէն, էվլէլլէ,
Մէրճան ֆէնա տէլմտիր տէմիլլին:

— Էօլլէ պիլլ լէյ տիմէտիմ:
Բէյիլին էմրի իւզէրինէ գապթ
քեաթիլլիլ շահիլլին իլլէ իֆաթէսի
գապթընը օգուլմուշ իսէ տէ, Նիգ-
լի ընտուլնտէ իսրաթ իթմիշ, վէ լէ-
տէս սիւալ, Պուլկար օլտուղունու
պէնան վէ Մէրճանը իրաեթ իլլէմիշ
տիր:

Բէյիս. — (Թատէմէթէ) Շահիլտ
Անտրէաթը չաղըլլըն:

Անտրէա մահաթէմէն իտալ ի-
տիլլէրէթ, լէտէս սիւալ, պապաթընը
իսթիլլէրին, վէ 50 եալընտա վէ
սէնաաթըն հէլլաճը վէ մէլլէթէթի
Գալգանտէլլէ օլտուղունու, վէ Սօգ-
րաթըն պաղէսինտէ իգամէթ իթ-
տիլլինի, վէ Մէրճանը թանըր իսէ
տէ, միւնասիպէթի պուլունմաթը-
նըն սէօլլէմէլլէ, թաշիլլէ օլուն-
մուշ տուր:

ՊԱՆԳ ԷՄԲԵՐԻԱԼ ՕԹԹՕՄԱՆ

31 Յունիս 1892 հալը հազըր

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ	Լիւրալի Օսմանի	ՏԻԻԵՈՒՆԱԹ	Լիւրալի Օսմանի
Էսհամ - Սէրմաեթէն հէնուզ աիւզ օ- լունմալըն Էսհամ	5.500.000	Սէրմաեթ	11.000.000
Սանտըգ (Սաթիլանէտէ Լ.Օ.	1.359.649.66	Թէտալիլլէ պանգընթլար (Սաթիլանէտէ Շիւպէլլէրտէ Լ.Օ.	754.346
Սանտըգտա մէվճուտ սէնէտաթ	541.818.61	Էօտէնէճէթ գալմաթ	1.318.146.50
Խաղիլլէլլէ հիւմաեուլն հիսապաթը ճարի- եթի. — Պանգալըն զիմէմաթը	6.337.007.99	Խաղիլլէլլէ հիւմաեուլն հիսապաթը ճա- րիլլէսի. — Մաթլուպաթ	
Հիսապաթը ճարիլլէլլէ միւլթէլլիլլէթ. — Զիմէմաթ.	1.270.231.65	Հիսապաթը ճարիլլէլլէ միւլթէլլիլլէթ. — Մաթլուպաթ	
Էսհամ վէ էմթաա իւզէրինէ իգրազ օ- լունան մէվալիլլէ	4.913.012.81	Մուլալիլլէ վատէլի տէրօղիթօ	6.024.779.59
Էսհամ վէ էլէնա	1.403.154.98	Իհիլլէաթ	1.331.759.86
Միւթէլլէլլէլլէ	103.351.58	Թէլլէտիլլէ օլունաճազ թէմէթթիլլէ	395.447. —
	27.147.75	Միւթէլլէլլէլլէ	5.127.21
			708.775.47
	1.021.538.374.93		1.021.538.374.93

Ալընա միւթալըր օլտուղու թաստիգ օլունուր .
Միւտիր Միւտիր
[իմալ] Լ. Լ.Ա. Յիլմալի . [իմալ] Է.Յ.Ա. Վիլմալի

Բէյիս. — Ինքնաշարժող տա պու ա-
տէմ իշին ֆէնա առէմ տիր տէ-
միշին :

— Պիւմէմ, ես լընը իշ թու թմա-
տը լընը պիւրիմ :

— (Ձապթ քեաթի պիւնէ.) Պուսնուն
իֆատէսինն օգուսուն :

Ձապթ քեաթի պիւնէ մէրդ ուսուն ի-
ֆատէսինն օգուսուն տա, միւսթէն-
թիք հուզուրունտա, Մէրճանըն իշի
կիւծիւ եօգ տուր, նէ եհեիպ նէ
իշտիկինն պիւմէմ, քէնտիսի ֆէնա
ատէմ տիր տէտիկի անլալըմը տըր :

— Պապ, պէօյլէ սէօյլէ միշին, պու
իֆատէսինն տէյիլ մի :

Շահիտ. — Պէնիմ. պէլքի սէօյլէ-
միշիմ տիր. ֆապթ ֆէնալընը
պիւմէմ. Մէրճանըն կէօյլէրի աղըր-
եօր իտի, խաթախանէտէ եաթտը,
խաթախանէտէն չըգտըգտան սօն-
րա պիզէ կէլմէտի :

Բէյիս. — (Խատէմէհէ.) Մ. Հան-
րիւն չաղըրըն :

Մ. Հանրի մահքէմէհէ իտիսալ ի-
տիլէրէք, սօրուտուգտա, բէտէրի-
նին իսմի Սիմն վէ 43 եաղընտա վէ
Բումէլ չըմէնտըֆէրի էնաթէթէօր
քիթապէթ ինտէ միւսթախտէմ պու-
լունտուղունու, վէ Ալթընը տայրի
իթթիսալինտէ Օգուս-Մուսա սօգա-
լընտա պիր խանէտէ սաքին իտու-
կինն, վէ միլլէթի Մուսէվիէտէն
վէ Ավսթրիա տէվէթի թէպասսըն-
տան օլտուղունու, վէ միւսթէհիմ-
լէրի թանըմտըղընը իֆատէ վէ ի-
թիան իլլէմէքլէ, իճըտի թահլիֆ օ-
լունմուշ տուր :

Բէյիս. — Տը. Վուլգօվիշ իլէ միւ-
նասէպաթընը վար մը տըր :

Հանրի. — Խայր. վազըա կիճէսի
տօթալըրմտան Մ. Ժէվէս իլէ Խո-
թանպօլտան Գալաթա եհէրէք,
բէֆիլիմին վալիտէսինն մաղաղա-
սընա օղըաբըպ, օրատա պիր աղ
օթուրտուգտան սօնրա, թիւնէլ իլէ
Պէյօղլունա չըգտըգ, թրաշ օլտուգ,
պիր դաշ պիրա իշտիք. տօթուլմ
Աղապ-գաթուսունտա, պէն Եհնի-
եօլտա օթուրուեօրում. էվլէրիմիզ
կիթմէք իւզըն վէնէտիք սօգաղըն-
տան Գօմիսիօն պաղչէսինն էօնիւնէ
չըգաբազ, թրամվայ եօլունու թաա-
գիպ իթտիկիմիզ սըրատա, օրատա
պիր սէս իշիթտիք. բէֆիլիմ տէհ-
չէթլէ էլիմէ սաղըլարազ տիթրէմէ-
կէ պաղատը, նէ գօրգուեօրուն
չիմտի Ֆրէնքէրին գաղնալալը վար,
պաղըրան սէրիսլար տըր, տէտիմ,
վէ օրատա պուլունան Մէրտիվէնի
սօգաղա պապտըղըմտա, եհրտէ պի-
րինն եաթմաղտա օլտուղունու
կէօրտիմ, հէման գօշտում, թէմիզ
կիեիւնիլ, ուզուն չաբգալը պիր ա-
տէմ իտի, պէնի կէօրիւնէ էլինի
ուզաթտը, Պուլկարիսման գաթու-
քէթիստալը խանէսինն գաթու-
սունու կէօթէրէք, «սօն ալա
բօրթ» եանի գաթուսուն չալընը,
տէտի, նէ օլտուն տէյի սօրտում,
ղաեթ աճըղը պիր սէսլէ, «ա՛հ
պէնի վուրտուլար» տէտի. էլիմտէ
պուլունան չէմիսիլէ իլէ գաթուեա
վուրմաեա պաղատը, խրտմէթ-
քեաթար գօշտուլար, վէ պու նա-
սըլ գաթու չալը տըր տէյի սէօյ-

լէնմէկէ պաղատըլար. իշի անլաթ-
տըմ, պէն օրատա իքն մէհրուհ
անաղա գաղաթաք եանըմ կէլմի
իտի, իւզէրիմէ եղըլմազ իւզըն
պուլունտուղունու պէն վէ խըղմէթ-
քեաթար կէօրմէմիլլէ հէման թութ-
տուգ, օ գէման տիգաթ իտէրէք
կէօթսինտէ Պուլկար ֆօրմաթ պու-
լունտուղունու կէօրտիմ. Վուլգօ-
վիշ օլմասըն տէտիմ. էվլէթ տէտի-
լէր, վէ միւսթիլէյի եօգաղը չը-
գաթարը, աչաղըտա պէլէեօր-
տում, պիր խրտմէթքեաթ կէլիպ
նէրէտէ պուզ պուլունապիլէնէկինի
սօրտու, պուզու նէ եաթաճաթսընը
տէյի սօրտում իտէ տէ, քէնտիսի
տօթթօր տուր եանըլ չէյ եաթաճ
տէտիլէր, վէ օ գէման Վուլգօվիշին
պուլաղա վուրուլմուշ օլտուղունու
սէօյլէտիլէր. պիր գաթթ տը վիզիթ
պրապարազ տիշարը չըգաղըրմա,
գաթունուն էօնիւնտէ զալէպէլիք
հասըլ օլմուշ, հէր քէս նէ օլտու-
ղունու անլաճազ իսթէեօր իտի.
պիր խրտմէթքեաթ տա Վուլգօվիշին
նէրէտէ եաթտըղընը պանա սօրտու,
եհրիլի կէօթէրտիմ. օրատա պիր
չէյ արատը, նիհաեթ Վուլգօվի-
շին եաթսընը թէհիլէլի օլմաթը-
ղը խապէրինի ալարազ ալտէթ իթ-
տիմ. գաթիլի կէօրմէտիմ, ֆաղաթ
մուսախանէն բէֆիլիմ պիր անազ
սէսին իշիթտիկինն սէօյլէտի. վու-
գուսթըն գէմանը՝ ալաֆ. սաթթ
761 18 տաղըա կէչէրէք իտի :

Բէյիս պէյին վազը օլան տիկէր
սիւալը իւզէրինէ, Մ. Հանրի չու-
եօլտա իֆատէսինն տէվամ իթմիշ
տիր :

— Սօղաղըն քէօչէսինտէ պիր
գուստուրաճը գուլիպէսի վար, վէ
իշթէ Տը. Վուլգօվիշ անըն պիր աղ
էօթէսինտէ վէ գաթու քէթիստա-
լըղընա եաթըն պիր մահէլլտէ տիւշ-
միւշ իտի. գուլիպէսին գաթուսու
գաթալը, վէ արգասը տիվարա մութ-
թասըլ օլտուղունտան, օրատա ա-
տէմապլանամաղ իտի. Մէրտիվէնի
սօգազ, պալիսունու Գաթաթալա
նաղը տըր. աճը աճը պիր սէս ի-
շիթտիկիմտէ հէման պիր տաղըա
սօնրա Տը. Վուլգօվիշին եանընա
գօշտում, ֆաղաթ վուրուլտուղու-
նու մէմուլ իթմէտիկիմտէն, պիթ-
թապի ճինաեթի վաղըտան սօն-
րա պիր քիւմէնն ֆիլար իտիպ իթ-
մէտիկինն անլամաթ խաթըլա կէ-
թիլմէտիմ, զիրա տօղըն սէօյլէմէք
իշին, էկէր վուրուլտուղունու պիր-
սէ իտիմ, չահատէթ իշին կիթմէք
ղալլէրինտէն խալի օլմազ իւզըն
եանընա պիլէ վարմազ իտիմ :

(Տէվամի)

ՍԵՅՅԻԵ

ԷԼՊԻՍԷ ՍԵՃԱԳ ԹՈՒԹԱՊ ՄԸ

Ինսանըն կիեիւնիլ էլպիսէնն վի-
ճուտի սըճազ սաղաթաղընը գանն
իթմէք՝ խէթա տըր :

Վիճուտը ինսանիտէ հասըլ օլան
սըճաղըգ՝ տօղընտան տօղընտա
էլպիսէտէն նէլէթ իթմէեիպ, ան-

ճազ վիճուտին հէրաթէթի թապիլի-
եհսի նէթիլէնէսի օլտուղու ինա էլ
էրպապ միւսպէթ տիր :

Հարէքէթի պէտէնիլէն իլէ թէ-
ղատիլ մէքիւլաթ՝ վիճուտին քէս-
պի հէրաթէթ իթմէսինն էն պիւ-
եիւք էսպապը մուճիպէսինտէն տիր :
Պուսնունա պէրապէր, էլպիսէ՝ սօ-
ղուգ հալանըն վիճուտա իճրաի
թէէսսիր իթմէսինն մանի օլուպ,
վէ տալիլի պէտէնտէ մէվճուտ հէ-
րաթէթին մուհաֆաղաթնա խաթիմ
օլտուղու ճիհէթլէ, «էլպիսէ սըճազ
թուլթար» տէյի պէյն էլ նաս պիր
սէօզ վար տըր :

էլպիսէ՝ խաֆիֆ վէ կէնիլ օլմալը
վէ խուսուսա գանըն քեաթիլի ա-
զաի վիճուտիեհէ - բարմաղարըն
ուճարընա գաթար, - սէրպէսթմէ
վէ միւքքէմէլէն ճէվէլանընա միւ-
սալա պուլունմալը տըր :

Ձիրա սըգը էլպիսէլէր, սըգը չօ-
րազ վէ անազ գապալարը կիեիւնի-
տիկի հալսէ, ազաի վիճուտիեհէ-
նին սէրպէսթմէ հարէքէթի սէք-
թմտար օլուպ, պինաէն ալէյհ հէ-
րաթէթի թապիլիլէն իսթիհասըլ՝
տիւշարը միւշքիլաթ օլուր :

Հէրաթէթ՝ հարէքէթի պէտէնիլէն
իլէ թէղատիւնալթն նէթիլէ թա-
պիլիլէն օլուպ, վիճուտուսուն
պիր դըսմը հարէքէթ իտէմէնէնէք
տէրէնէտէ պաղը օլտուղու վէ թէ-
ղատիլտէն մահրում պուլունտու-
ղու հալսէ, օրատա պիրուտէթ
հիւքմ իտէր :

Աղըր վէ գալըն էլպիսէլէր տալիլ
պիր նէվի թաղէիք իճրա իտիպ,
պինաէն ալէյհ պուլարը կիեիւն-
մէքտէն իշիթիւրազ իտիլմէլի տիր :

Պալընա չօրապար տըր քի, ա-
եաղարը թաղէիք իտէր. պիր չօ-
րապ իւզէրինն տիգ պաղը գուլան-
մազ գարուրի օլտուղունտան, պու
պաղ, գանըն միւքքէմէլէն ճէվէլա-
նընը մէն իտէր :

Չօրապա կէլիննէ, պու տա բար-
մաղարըն գանըն՝ ճէվէլանը թա-
պիլտէն մէն իտէր :

Վարդան Գ. Թոփսասան

ՄԻԻԹԵՆԷՎԻՅԵԷ

ՊԻՐ ԻԳՊԱԼ

Չըգան հաթթա գարֆընտա Խո-
բանիւնըն Անտալուկի էեալէթինն
էսիթա պէլտէսինտէ աթիտէքի վա-
զըալ զարիպէ վուգու պուլմուշ
տուր. չէօյլէ քի,

Եհհիլտէն աղ ուղաղտա պու-
լունան Ֆուսանթա-Բալմէրա ըսթա-
սիսունտա, եիւզիւ եարը գաթալը
օլարազ պիր աթէմ թրէնտէն էնիպ,
ըսթասիսն միւտիլինէ պիր սանտըգ
իլէ ալըգ պիր մէքթուպ վէրմիլ, վէ
իմաղաղ օլան պու մէքթուպտա,
քէնտիսինն պիր հէտիեհէ կէօնտէ-
րիտիկի պիլտիլիլիլ տիր :

Թրէնն հարէքէթինտէն սօնրա,
միւտիլի միւմալլէյհ սանտըղը մուալ-
եհէն իլէ, հէնուգ տօղմուշ օլան պիր
չօնուղուն թէմիլէն վէ կիւզէլէն
պէլլէրէ սարըլը օլարազ մէքթիւր
սանտըգ տէրունիտէ պուլունտու-
ղունու մաթթ թէաճիւպ կէօրիւպ,

պու սուրէթլէ ալտաթըլմը օլմա-
սընտան տօլաեթ հիտտէթլէնէրէք,
«պէն չօնուգ ֆալան իսթէմէմ» տի-
մէսինտէ, օրատա հաղըր պուլունան
չըմէնտըֆէրին իլէնէթլէրինտէն պի-
րի՝ չիւպհէսիզ պիշարէ մասուսու ա-
ճըտըղընտան, պու չօնուղու քէն-
տիսի ալըլը, վէ գաթըսընա կէօ-
թիւրմէսինտէ, օ տալիլ քէմալը մէ-
սէրիլթլէ գապուլլիլէ, գուճաղա-
մըլ, վէ միւթէաղըպէն էլպիսէլէրի-
նի չըգաթըղլարը սըրատա, պիր-
տէն պիրէ եհրէ պիր քեաղըտ տիւշ-
միւշ քի, պուստա, «պու չօնուղու
գապուլ վէ մուհաֆաղա իտէն պալա-
թիւար օլմաճազ տըր» տէյի եաղըլը
իմիլ :

Հաղըր պուլունանալը պու քէշֆ-
տէն տօլաեթ էվլէլ էմիրտէ չաղը-
րալ, չաղըրմալարը կէչիւնէ, չօնու-
ղուն պէլլէրինն չըգաթմաեա տէ-
վամ իլէ, պիր տէ եհրէ քիւլի-
եհէթլի պանգա գալմէլէրի տէօթիւ-
տիւկիւ կէօրիւլմիւշ, վէ պիթթա-
պի խանէ խալընըն հարէթլէրի
սօն տէրէնէնէ վարըպ, սահիհէն
պալաթիւար օլմազ րատտէսինտէ
պիր իգպալէ նալը օլմուշ օլմալա-
րընտան տօլաեթ մէսէրիլթլի աղիմէ
հիսս իտիպ, պու հիսսին պիր աղ
թէսկին օլմասընտա, մէքթիւր գալ-
մէլէրի սաեղալ, 125,000 բըղաթաեա
պալիղ օլտուղունու անլալըլար տըր :

Ըսթասիսն միւտիլի քէշֆիլէթ-
տէն խապէրտար օլտուղունտա, իյ-
նէնտէն չօնուղու, եանի եարըմ
միլեօն ֆըղը կէրի իսթէմիլլէն տէ,
պիթթապի մէրգում րէտտ իթմիլ,
վէ պու սէպէպլէ տալաեա գըեամ
օլունուպ, ֆաղաթ տալաեթ իլնէնէ-
նին գաղանաճաղը մուհաղաթ ատտ
իտիլմէքտէ պուլունմուշ տուր :

ՍԱՐՐԱՖԻԵ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՆԸ

Գալաթա 1 մայիս	
Գ. ուսումի 30 ապրիլ գաթ.	22 27
Գ. 1 ալըլ. տուպը գ. ք.	22 26
Իւնիֆիլէ գաթ.	
Սէրի A. Ա. Իսթիլարազ	50 20
« B. Բ.	28 30
« C. Գ. Գ. ք.	22 26
Բումէլի չըմէնտըֆէրի	83 50
Ազէլ ֆալիլի	06 00
Բաթօր	00 00
Հէվալէսիլ	15 00

ՊԱՆԱՍԱ ԱԳՍԻՍԻԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	7 36
Իսթանպուլ պանգասը	4 32
Սօսիլթէ ժէնէրալ	4 22
Թրամվայ	05 75
Սօսիլթէ 10թ ժաման պանգասը	4 22

ԱԳՁԷԼԵՐԻՆ ՅԻՅԱԹԸ

Օսմ. իրապը 100 զուլուտան 2ր. Բր.	
Պէեաղ Մէհիտէֆ ֆարգը	108 00
Մէթալիք	98 10
Պիլլիք	104 10
Ալթըլըք	102 20
Ինկիլիլ լիւրաթը	110 04
Ֆրանսըզ ալի ուսուն	87 22
Բօլ	89 30
Գրէմից ալթունու	54 15
Գարպօն գալմէսի	08 62
Թահլիլաթը Օսմանիլէ գ. ք.	83 20
Թահլիլաթը Օսմանիլէ գ. ք.	83 10

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԵԱԶ ՎԷ ՄԵՍՈՒԼԸ ՂԱԶԷԹԱ
Յ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

